

Pragnąc poznać historię Przeworska należy koniecznie zapoznać się z jego zabytkami będącymi świadectwem dorobku pokoleń, które dawno temu odeszły przekazując nam swoją kulturę materialną i duchową. Przeworsk to bardzo stare, średniowieczne miasto, które było siedzibą władz administracyjnych i miejscem kultu religijnego. Plany i schematy zabudowań miejskich miały na uwadze zagwarantowanie bezpieczeństwa oraz stworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju rzemiosła i handlu.

Miasto rozwijało się u schyłku gotyku, o czym świadczą monumentalne budowle jak dawny kościół i klasztor Bożogrobców (dziś Bazylika p.w. Ducha Świętego), Kościół i Klasztor Bernardynów, Ratusz, fragmenty murów obronnych, a z dziedziny malarstwa i sztuki: freski w klasztorze Bernardynów przedstawiające drogę krzyżową, chrzcielnica w Bazylice, płyty nagrobkowe Rafała Tarnowskiego i jego żony oraz obraz Tarnowskich z 1490 roku. Z doby renesansowej pochodzi kilka nagrobków, duży, wspaniały szczyt wzniesiony nad trójbocznie zakończonym prezbiterium kościoła Bernardynów. Epoka baroku zostawiła ślady materialne w postaci kaplicy "Grobu Bożego" przy Bazylice, mnogość obrazów, ornatów, dzwonów i innych przedmiotów znajdujących się w obydwu kościołach. Końcem baroku wzniesiono kościółek i klasztor SS Miłosierdzia, a także budynek przyzamkowy zwany oberżą. Z XIX wieku pochodzi Pałac Lubomirskich, którego styl wyraźnie nawiązuje do angielskiego klasycyzmu. Należy również wspomnieć o pamiątkach pozostawionych przez miejscowe rzemiosło i ludową kulturą artystyczną w postaci budynków mieszczańskich, chłopskich zagród i ludowych strojów. Ponadto istniały kiedyś w Przeworsku zabytki, które niestety spotkał smutny los. Zostały zniszczone przez różne kataklizmy, pożary czy nieprzyjacielskie druzgocące najazdy. Należy do nich m.in.: gotycki dworek Tarnowskich, gotyckie kościoły: Św. Katarzyny i Matki Boskiej Śnieżnej, trzy bramy miejskie, odcinki murów obronnych, barokowa synagoga czy budynek starego sądu.

Dzisiaj Przeworsk jest miastem powiatowym położonym w południowo - wschodniej Polsce. Od stolicy województwa - Rzeszowa dzieli je 35 km, od granicy wschodniej 60 km, zaś od granicy południowej 120 km. Miasto zajmuje powierzchnię 22 km² i liczy ponad 16 tys. mieszkańców. Przeworsk leży na pograniczu Pogórza Dynowskiego i Kotliny Sandomierskiej. Najstarsza część miasta została ulokowana na lessowym wzniesieniu wznoszącym się 206 m n.p.m., opadającym stromo od południa ku rzece Mlecze. Granicę obszaru Pogórza Dynowskiego i Kotliny Sandomierskiej bardzo łatwo zlokalizować wzdłuż linii kolejowej biegnącej od Krakowa do Przemyśla. Na północ od niej krajobraz jest płaski i rozległy, od strony południowej widać zaś pagórki Pogórza Dynowskiego wznoszące się nawet do wysokości 450 m n.p.m.